

Utbildningsnämnden

Skolvalet 2019

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I skolvalet till hösten 2019 fick 85 procent av eleverna plats på den skola de valt i första hand vilket är en minskning från förra året. Utfallet innebär att utbildningsnämndens mål på 90 procent inte nåddes.

Utbildningsenheten har tittat på hur det gick för de elever som efter skolvalsperioden inte fick placering på sitt förstahandsval av skola. Vid en mätning i augusti var det totalt cirka 88 procent av eleverna som någon gång fått sitt förstahandsval tillgodosett.

Kommunens riktlinje för skolplacering *Riktlinje placering av elever i förskoleklass och grundskola*¹ ändrades till detta skolval med anledning av en dom i Kammarrätten. Utbildningsenheten bedömer att denna förändring är en orsak till det försämrade utfallet jämfört med förra året.

Ärendet

Ärendet handlar om skolvalet till förskoleklass och grundskola inför höstterminen 2019. Redovisningen ingår i utbildningsnämndens utvärderingsplan. Här redovisas utfallet av skolvalet, det vill säga statistik som bland annat visar i vilken grad elevers och vårdnadshavarens val har tillgodosetts. Ärendet omfattar endast de så kallade ”måsteväljarna”.

Vilka är måsteväljare?

¹ Hädanefter kallad endast ”riktlinje” eller ”riktlinjen”.

Med måsteväljare avses vårdnadshavare som behöver göra ett skolval, antingen för att barnet ska börja i förskoleklass eller för att den nuvarande skolan inte har nästa årskurs².

Övriga elever, utöver ”måsteväljarna”, har möjlighet att göra skolval under skolvalsperioden. Det gäller de som önskar byta skola, även om de hade kunnat gå kvar på sin skola nästa läsår. Det är exempelvis fallet för många elever som ansöker om att byta till en fristående skola inför årskurs 4 och 6. Det gäller även de som planerar att flytta till Nacka efter skolvalsperioden. Bytes- och inflyttningsansökningar ingår inte i denna redogörelse.

Hur många fick placering vid sitt förstahandsval av skola?

I skolvalet väljer alla vårdnadshavare tre olika skolor rangordnade från 1 till 3. Vid mätningen i mars, efter det att besked om skolplats gått ut, fick 85 procent av *samtliga* måsteväljare som gjorde skolval en placering vid sitt förstahandsval av skola. Resultatet är en försämring jämfört med förra året – då 92 procent fick sitt förstahandsval tillgodosett – och innebär att utbildningsnämndens mål på 90 procent inte nåddes. Som framgår av tabellen nedan är årets resultat det sämsta på tio år.

Tabell 1 Andel som fått placering vid sitt förstahandsval av skola. 2010-2019

Val till höst-terminen	Antal skolval	Andel som fått första-handsval av skola (%)
2010	2 008	97
2011	2 106	95
2012	2 049	92
2013	2 348	93
2014	2 349	92
2015	2 184	88
2016	2 175	87
2017	2 133	89
2018	2 091	92
2019	2 377	85

Tabellen nedan visar utfallet för förskoleklass, årskurs 1, 4, 6 och 7. Här ser vi att cirka 86 procent av de som valde skola fick placering på sitt förstahandsval. Andelen barn som fick placering vid något av sina *två* högst rankade val var cirka 94 procent, jämfört med 98

² I Nacka är, förutom förskoleklassen, årskurserna 1, 4, 6 och 7 förutsägbara ”måsteväljarårskurser”. Detta eftersom det i Nacka finns skolor som slutar i förskoleklass, årskurs 3, 5 och 6. Det finns dock måsteväljare även i andra årskurser:

- 1) De som blev folkbokförda i Nacka under skolvalsperioden.
- 2) Då Vittra i Saltsjö-Boo skulle läggas ned inför kommande läsår blev alla elever från den skolan måsteväljare i årets skolval.
- 3) Elever som går i en skola i annan kommun och där skolan inte har nästa årskurs.
- 4) Elever som går i skola utomlands.

procent förra året. Drygt 96 procent kunde beredas plats på någon av sina *tre* valda skolor, jämfört med förra året då nästan alla (99,6 procent) kunde det. I år var det 87 barn, motsvarande närmare 4 procent, som inte fick placering på något av sina tre val. Förra året rörde det sig om tio elever (0,5 procent).

Tabell 2 Antal och andel placerade på 1:a handsval, 2:a handsval och 3:e handsval per årskurs

Sökt årskurs	Totalt antal val	1:a handsval		2:a handsval		3:a handsval		Inget av val 1, 2 och 3	
		Antal placerade	Andel placerade	Antal placerade	Andel placerade	Antal placerade	Andel placerade	Antal placerade på annan skola	Andel placerade
Förskoleklass	1 467	1 278	87,1%	99	6,7%	37	2,5%	53	3,6%
Årskurs 1	25	17	68,0%	7	28,0%	0	0,0%	1	4,0%
Årskurs 4	93	71	76,3%	12	12,9%	2	2,2%	8	8,6%
Årskurs 6	58	53	91,4%	3	5,2%	0	0,0%	2	3,4%
Årskurs 7	673	571	84,8%	59	8,8%	20	3,0%	23	3,4%
Totalt	2 316	1 990	85,9%	180	7,8%	59	2,5%	87	3,8%

Hur många hade fått sitt förstahandsval av skola tillgodosett i augusti?

I tabell 1 ovan framgår att cirka 85 procent av samtliga måsteväljare fick placering på den skola de valt i första hand. 15 procent av eleverna kunde alltså *inte* placeras vid sitt förstahandsval av skola vilket motsvarar 365 (av totalt 2377) elever.

Nytt för i år är att utbildningsenheten har tittat på hur det gick för denna grupp elever. Vi kan konstatera att av de 365 eleverna var det 78 som i augusti hade fått placering på den skola som de under skolvalsperioden sökte i första hand.³

Utbildningsenheten ser att det bland de 85 procent, motsvarande 2020 elever, som blev placerade på sitt förstahandsval av skola i mars finns elever som efter skolvalsperioden ansökt om skolbyte och fått placering på den ”nya” skolan. Vi kan utgå från att de är nöjda med sin skolplacering. Om vi till de 2020 eleverna lägger de 78 som genom en skolbytesansökan fått sitt önskemål tillgodosett landar vi på 2098 som fått placering på den skola de någon gång valt i första hand vilket motsvarar cirka 88 procent.

Antal förstahandssökande och placeringar per skola

Tabellerna nedan visar antal förstahandssökande och placeringar per skola i förskoleklass och årskurs 7. Av tabellerna framgår hur många som fick placering på respektive skola, hur

³ Efter skolvalsperioden har det funnits ”bytesomgångar”, tre olika tillfällen där vårdnadshavare som inte blev nöjda med sitt barns skolplacering har kunnat ansöka om skolbyte.



många som sökte en skola i första hand och hur många av dem som fick placering på skolan.⁴ Observera att tabellerna inte visar hela bilden av sökande och placerade eftersom de som ansökt om att byta skola samt de som är inflyttande inte ingår i redogörelsen (eftersom de inte är ”måsteväljare”). Skolorna kan *totalt sett* haft både fler förstahandssökande och placerade.

Som framgår av tabellerna var det många skolor där alla de elever som sökte skolan i första hand placerades. I förskoleklass ser vi att den kommunala skolor dit allra flest elever sökte, i förhållande till antal placeringar, är Myrsjöskolan där hälften av de sökande fick placering. I årskurs 7 var söktrycket – bland de kommunala skolorna – störst till Eklidens skola som kunde placera 77 procent av de som sökte skolan i första hand. Vid fyra av de sex kommunala skolorna placerades i stort sett samtliga elever som sökte skolan i första hand (årskurs 7).

⁴ I sammanhanget bör nämnas att antagning till fristående skolor görs av skolorna själva. Skolorna har egna antagningsregler med kötid som en förekommande urvalsgrund. Placering vid en fristående skola i Nacka24 baseras på uppgifter som de fristående skolorna ger utbildningsenheten. Placering vid kommunala skolor görs däremot utifrån principen om relativ närhet.

Tabell 3 Förstahandssökande och placeringar i förskoleklass per skola

Skola (f=fristående skola, k=kommunal skola)	Antal 1:a- hands- sökande	Totalt antal placerade	Antal 1:a- hands- sökande som placerades	Andel 1:a- hands- sökande som placerades
Akademiska skolan (f)	11	10	10	91%
Backeboskolan (f)	26	23	20	77%
Björknässkolan (k)	85	104	84	99%
Boo Gårds skola (k)	74	76	67	91%
Castello Järsla sjö (f)	17	18	16	94%
Da Vinciskolan (f)	25	25	25	100%
Ebba Braheskolan (f)	41	26	25	61%
Ektorp-Borgvalla skolor (k)	82	84	82	100%
Fisksätraskolan (k)	14	23	14	100%
Idunskolan Östra Sthlms Waldorfskola (f)	5	7	5	100%
Igelboda skola (k)	43	50	43	100%
Inspira Älta (f)	20	23	19	95%
Jarlabergs skola ((k)	27	30	26	96%
Johannes Petri Skola (f)	59	67	59	100%
Järsla skola (k)	88	76	75	85%
Lilla Nacka (f)	17	17	17	100%
Lännersta skola (f)	38	42	35	92%
Maestroskolan (f)	8	11	8	100%
Myrsjöskolan (k)	145	78	72	50%
Nacka strands skola (f)	8	11	8	100%
Neglinge skola (k)	61	54	54	89%
Orminge skola (k)	13	39	12	92%
Saltsjöbadens Samskola (k)	53	56	53	100%
Saltsjö-Duvnäs Montessoriskola (f)	8	7	7	88%
Saltsjö-Duvnäs skola (k)	49	53	49	100%
Sickla skola (k)	77	74	67	87%
Sigfridsborgs skola (k)	102	102	97	95%
"Skola utanför Nacka"	16	14	1	6%
Skuru skola (k)	21	23	20	95%
Stavsbergsskolan (k)	24	35	24	100%
Sågtorpsskolan (k)	71	78	60	85%
Vilans skola (k)	49	54	47	96%
Älta skola (k)	90	77	75	83%
Summor	1 467	1 467	1 276	87%

Tabell 4 Förstahandssökande och placeringar i årskurs 7 per skola⁵

Skola (f=fristående skola, k=kommunal skola)	Antal 1:a hands-sökande	Totalt antal placerade	Antal 1:a hands-sökande som placerades	Andel 1:a hands-sökande som placerades
Akademiska skolan (f)	0	1	0	
Björknässkolan (k)	33	55	32	97%
Castello Järila sjö (f)	4	0	0	0%
Ebba Braheskolan (f)	12	12	11	92%
Eklidens skola (k)	264	206	204	77%
Johannes Petri Skola (f)	5	13	5	100%
Kunskapsskolan Saltsjöbaden (f)	7	9	7	100%
Maestroskolan (f)	1	2	1	100%
Myrsjöskolan (k)	174	159	151	87%
Saltsjöbadens Samskola (k)	65	76	65	100%
"Skola utanför Nacka"	14	9	1	7%
Skuru skola (k)	8	21	8	100%
Stavsborgsskolan (k)	86	110	86	100%
Summor	673	673	571	85%

Riktlinjen för skolplacering

Inför 2019 års skolval gjordes en förändring i Nacka kommuns riktlinje för skolplacering. Förändringen gjordes med anledning av en prejudicerande dom från Kammarrätten och gäller hur placering vid kommunala skolor görs. Numer är det det relativa avståndet som i första hand avgör vem som har störst rätt till en plats och i andra hand den ordning i vilken eleverna rankat de valda skolorna. Vidare ändrades definitionen av ”alternativ skola” vilken numer är elevens närmaste kommunala skola.

Som framgår av tabellerna ovan fyller en skola nödvändigtvis inte sina platser med enbart förstahandssökande även då skolan har *fler* sådana än antal platser. Ett exempel är förskoleklassen i Sickla skola som valdes i första hand av 77 elever. 75 elever placerades där och av dessa var det 67 som hade valt skolan i första hand. Det betyder alltså att det bland de placerade på Sickla skola kan finnas de som valt skolan i andra och/eller tredje hand. Även i de fall en skola har *färre* förstahandssökande än platser är det inte nödvändigtvis så att alla de som valde skolan i första hand tilldelades plats. Ett exempel på detta är förskoleklass på Boo Gårds skola.

⁵ Nämnas bör att några fristående skolor inte finns med i tabellen; Idunskolan, Internationella Engelska skolan och Kunskapsskolan Nacka. I år hade varje fristående skola möjlighet att välja om skolan skulle finnas som alternativ i e-tjänsten Nacka24 till årskurs 7. De tre nämnda skolorna valde att inte vara med eftersom de i regel inte antar nya elever till årskurs 7, utan till andra årskurser.

Utbildningsenhetens kommentarer

85 procent av eleverna fick placering på den skola de valt i första hand vilket är en minskning på 7 procentenheter från 2018 och utbildningsnämndens mål på 90 procent nåddes inte. Även om utbildningsenheten inte är nöjd med en nedgång är det positivt att de allra flesta, drygt 96 procent av eleverna, fick placering på någon av sina tre valda skolor och att 85 procent fick plats på sitt förstahandsval av skola.

Som framgår i ärendet råder en rörlighet bland eleverna från skolvalsperioden fram till läsårsstart. Utbildningsenheten är nöjd med att i år kunna visa på hur många av de som inte fick sitt förstahandsval i mars som hade fått placering på den önskade skolan vid läsårsstart och att det visade sig vara så många som 78 elever (av 365) som fick det.

Att det försämrade utfallet, som vi trots allt ser, delvis beror på förändringen i riktlinjen är inte en orimlighet. Den relativa närheten har fått större betydelse vid skolplaceringen och den ordning i vilken man rankat sina skolor mindre. Då den alternativa skolan numer motsvaras av elevens närmaste kommunala skola innebär det att elever som väljer en skola längre bort får svårare att få sina val tillgodosedda om de bor nära en kommunal skola.

Med anledning av Kammarrättens dom är dock utbildningsenhetens bedömning att Nacka kommun för närvarande inte har någon annan möjlighet än att behålla rådande riktlinje oförändrad. Utbildningsenhetens uppfattning är att Nacka kommun behöver invänta resultatet från den pågående statliga utredningen, *Utredningen om en mer likvärdig skola*, som bland annat handlar om skolval och principer för skolplacering och som kommer att presenteras senast den 30 mars 2020. Vid eventuella förändringar i lagstiftningen får Nacka kommun ta ställning till eventuella förändringar i Riktlinjen när det gäller dessa principer.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Att visa på resultatet från skolvalet gör att frågan om vikten av att så många som möjligt får placering vid sitt förstahandsval av skola aktualiseras. Att reflektera kring rådande riktlinje för skolplacering gör att rättssäkerheten och likvärdigheten vid skolplacering säkras för eleverna.

Carina Legerius
Enhetschef

Linda Sundelin
utbildningsexpert